

NỘI DUNG CƠ BẢN VỀ GIÁO DỤC VÀ VAI TRÒ CỦA GIÁO DỤC TRONG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

FUNDAMENTALS OF EDUCATION AND THE ROLE OF EDUCATION IN HO CHI MINH IDEOLOGY

Ths. Lê Phương Anh Võ

Tóm tắt: Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục được hình thành rất sớm. Trong suốt cuộc đời hoạt động cách mạng, Người đã chắt lọc tinh hoa của nhân loại, từng bước xây dựng nền giáo dục mới với những nội dung cụ thể phù hợp với tình hình thực tiễn của xã hội Việt Nam: giáo dục lý tưởng cách mạng, tinh thần yêu nước, đạo đức, tri thức... Từ những nội dung về giáo dục người cũng đặt biệt nhấn mạnh đến vai trò của giáo dục không chỉ dạy dỗ và cảm hóa con người mà giáo dục chính là cơ sở cung cấp nguồn nhân lực cho công cuộc phát triển kinh tế và cải tạo xã hội, đưa đất nước sánh vai với các cường quốc năm châu.

Từ khóa: giáo dục, vai trò giáo dục, tư tưởng Hồ Chí Minh.

Astract: Ho Chi Minh ideology on education was formed very early. Throughout his revolutionary life, He had refined the essence of mankind, step by step built a new education with specific contents in compliance with the practical situation of Vietnamese society: Education of revolutionary ideal, patriotism, morality, knowledge, and so on. From the contents of education, He also emphasized on the role of education, which is not only for teaching and converting people, but also the basis for providing human resources for economic development and social reform, thus allowing the country to walk abreast other nations across the continents.

Keywords: education, the role of education, Ho Chi Minh Ideology.

1. Đặt vấn đề

Chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ là nhà tư tưởng, nhà chính trị, nhà quân sự mà còn là một nhà giáo dục lỗi lạc. Trong quá trình lãnh đạo cuộc cách mạng giải phóng dân tộc, Người đã sớm vạch ra những định hướng cơ bản trong việc xây dựng đường lối cho nền giáo dục hiện đại Việt Nam. Dù Người không để lại một tác phẩm lớn mang tính riêng biệt về giáo dục, nhưng thông qua toàn bộ tư tưởng của Người đã toát lên những ý tưởng chủ đạo về việc xây dựng một nền giáo dục tiên tiến. Vì thế, nghiên cứu lại những nội dung cơ bản về giáo dục và vai trò giáo dục trong Hồ Chí Minh để quá trình đổi mới giáo dục chúng ta có được một sự định hướng đúng đắn về đường lối, sâu sắc về nội dung từ đó xây dựng một nền giáo dục tiên tiến, vững mạnh, đủ sức đáp ứng các yêu cầu của xã hội trở thành vấn đề cấp bách trong giai đoạn hiện nay.

2. Những nội dung về giáo dục trong tư tưởng Hồ Chí Minh

2.1. Giáo dục lý tưởng cách mạng, tinh thần yêu nước

Đây là một trong những định hướng cơ bản và quan trọng của nền giáo dục xã hội chủ nghĩa, bởi thông qua việc bồi dưỡng lý tưởng cách mạng giúp cho nhân dân có sự nhận thức đúng đắn về chủ nghĩa xã hội cũng như nâng cao ý chí phấn đấu vì lý tưởng cao cả là độc lập dân tộc và xây dựng chủ nghĩa xã hội. Chỉ trên cơ sở thực hiện thắng lợi sự nghiệp cách mạng xã hội chủ nghĩa và xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội thì nền độc lập dân tộc mới được giữ vững và

cuộc sống con người mới ngày càng ấm no hạnh phúc. Hồ Chí Minh là người đầu tiên tìm ra con đường đúng đắn cho sự nghiệp cách mạng nước nhà, đó là con đường độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội.

Song song với việc giáo dục lý tưởng cách mạng là việc truyền đạt tinh thần yêu nước và truyền thống lịch sử hào hùng của dân tộc. Theo Hồ Chí Minh tinh thần yêu nước là niềm tự hào dân tộc và là “truyền thống quý báu của dân tộc ta”. Chính vì thế quá trình giáo dục đào tạo con người phải gắn liền với việc bảo vệ và phát huy những giá trị truyền thống văn hóa dân tộc. Người còn chỉ rõ: “Tinh thần yêu nước chân chính khác hẳn với tinh thần “vị quốc” của bọn đế quốc phản động. Nó là một bộ phận của tinh thần quốc tế”[8, tr.172].

Chính vì vậy việc giáo dục tinh thần yêu nước cho nhân dân lao động phải gắn liền với việc giáo dục tinh thần quốc tế vô sản cho mọi người. Bởi theo Hồ Chí Minh: “Tinh thần quốc tế là đoàn kết với các nước bạn và nhân dân các nước khác để giữ gìn hòa bình thế giới, chống chính sách xâm lược và chính sách chiến tranh của đế quốc”[9, tr.227]. Người kêu gọi: “người cộng sản chúng ta không một phút nào được quên lý tưởng cao cả của mình là phấn đấu cho Tổ quốc hoàn toàn độc lập, cho chủ nghĩa xã hội hoàn toàn thắng lợi trên đất nước ta và trên toàn thế giới”[13, tr.372]. Giáo dục phải có nhiệm vụ tẩy trừ những thành kiến giữa các dân tộc để xây dựng tinh thần đoàn kết, yêu thương, giúp đỡ nhau như anh em một nhà.

Để có hiệu quả trong việc giáo dục tinh thần yêu nước, Hồ Chí Minh còn yêu cầu trong quá trình giáo dục phải chú ý nâng cao trình độ chính trị cho mọi người. Việc nâng cao trình độ lý luận chính trị có ý nghĩa hết sức sâu sắc vì được giáo dục chính trị thì chúng ta mới có trình độ giác ngộ cách mạng, mới nhận thức được quyền lợi, nhiệm vụ và trách nhiệm của mình. Để nâng cao nhận thức về chính trị trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội, Hồ Chí Minh yêu cầu mọi người phải nâng cao trình độ lý luận của chủ nghĩa Mác-Lênin vì lý luận của chủ nghĩa Mác-Lênin là “Khoa học về các quy luật phát triển của tự nhiên và xã hội; khoa học về cách mạng của quần chúng bị áp bức và bị bóc lột; khoa học về thắng lợi của chủ nghĩa xã hội ở tất cả các nước; khoa học về xây dựng chủ nghĩa cộng sản”[10, tr.497]. Bên cạnh đó, việc nâng cao trình độ lý luận còn giúp mọi người xác định đúng đắn lý tưởng sống, hoài bão lập thân, góp phần vào sự nghiệp xây dựng đất nước, thực hiện trách nhiệm của mình đối với xã hội.

2.2. Giáo dục đạo đức cách mạng

Trên cơ sở nhận thức về vai trò của lý tưởng cách mạng trong việc định hướng lối sống, tâm tư tình cảm của mỗi người và cùng với chủ trương xây dựng một đời sống mới, con người mới, Hồ Chí Minh đã đưa ra nội dung giáo dục về đạo đức mới; đó là đạo đức cách mạng. Người giải thích: “Đạo đức cách mạng là ra sức phấn đấu để thực hiện mục tiêu của Đảng, hết sức trung thành phục vụ giai cấp công nhân và nông nhân lao động; Đạo đức cách mạng là hòa mình với quần chúng thành một khối, tin quần chúng, hiểu quần chúng, lắng nghe ý kiến của quần chúng”[11, tr.286]. Đạo đức trong tư tưởng của Hồ Chí Minh được coi như "cái gốc" của cây, "cái nguồn" của sông. Do đó, theo Hồ Chí Minh thì “người cách mạng phải có đạo đức, không có đạo đức dù tài giỏi đến mấy cũng không lãnh đạo được nhân dân. Vì muốn giải phóng cho dân tộc, giải phóng cho loài người là một công việc to tát mà tự mình không có đạo đức, không có căn bản, tự mình đã hủ hoá xấu xa thì còn làm nổi việc gì”[7, tr.252]. Như vậy, đạo đức mà Hồ Chí Minh quan niệm hoàn toàn khác với đạo đức của chế độ thực dân phong kiến. Đạo đức mà Người hướng tới là đạo đức của giai cấp công nhân, thực hiện cần, kiệm, liêm, chính, chí công, vô tư, thực hành nhân, nghĩa, trí, dũng v.v. chống quan liêu, tham ô, lãng phí.

Đạo đức cách mạng đó theo Người không phải trên trời sa xuống mà nó do đấu tranh, rèn luyện bền bỉ hàng ngày mà phát triển và củng cố thành.

Tư tưởng giáo dục đạo đức của Hồ Chí Minh rất phong phú song cũng hết sức thiết thực và sâu sắc gắn liền với cuộc sống mỗi người. Trong nội dung giáo dục đạo đức, Hồ Chí Minh cho rằng: Cần, Kiệm, Liêm, Chính là nền tảng của đời sống mới. Bên cạnh đó, Hồ Chí Minh còn đề cao “Trung” và “Hiếu”, coi đây là những phẩm chất quan trọng đối với cuộc sống đạo đức của con người. Trong truyền thống Việt Nam và các nước phương Đông, trung là trung với vua, hiếu là với cha mẹ, ngày nay tư tưởng “Trung” và “Hiếu” của Hồ Chí Minh đã hoàn toàn khác trước, không chỉ bó hẹp là “trung với vua, hiếu với cha mẹ” mà là “Trung với Đảng, hiếu với dân, sẵn sàng chiến đấu hy sinh vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội. Nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng”[13, tr.351]. Tư tưởng ấy không chỉ kế thừa mà còn vượt qua những hạn chế của chủ nghĩa yêu nước truyền thống của dân tộc. Câu nói đó của Người vừa là lời kêu gọi hành động, vừa là định hướng chính trị- đạo đức cho mỗi người dân không chỉ trong cuộc đấu tranh cách mạng trước kia và hiện nay mà còn lâu dài về sau. Bên cạnh đó những phạm trù Nhân, Lễ, Nghĩa, Trí, Dũng của Nho giáo cũng đã được Người kế thừa, phát triển một cách sinh động và tinh tế.

Trong việc xây dựng con người mới cùng với những yêu cầu về đạo đức, Hồ Chí Minh còn đòi hỏi phải có sự toàn diện cả “Tài”. Tài ở đây là giỏi về kiến thức chuyên môn và giỏi về phương pháp vận dụng kiến thức đó vào hoạt động thực tiễn. Tài không có nghĩa là kiến thức hoàn chỉnh, tuyệt đối, khép kín mà là một kiến thức mở, luôn được bổ sung và phát triển qua thực tiễn cách mạng sinh động. Tài và đức ở tư tưởng Hồ Chí Minh luôn thống nhất biện chứng với nhau, Người nói: “có tài mà không có đức, ví như một anh làm tài chánh rất giỏi nhưng lại đi đến thụt két thì chẳng những không làm việc gì có ích cho xã hội, mà còn có hại cho xã hội nữa”[7, tr.252], còn nêu “có đức mà không có tài ví như ông Bụt không làm hại gì, nhưng cũng không có lợi gì cho loài người”[2, tr.172]. Có thể nói, nếu đạo đức là tiêu chuẩn cho đạo lý làm người thì tài là phương tiện thực hiện mục đích đó, thông qua tài thì đức mới thực sự được biểu hiện và thực thi trong đời sống cho nên nguyên tắc cơ bản trong tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục đạo đức cách mạng là lời nói đi đôi với việc làm, lý luận và thực tiễn phải thống nhất với nhau. Trong mối quan hệ giữa tài và đức Hồ Chí Minh luôn coi đạo đức là cái gốc, là vấn đề có ý nghĩa quyết định trong việc xây dựng con người mới, xã hội mới, Người nhấn mạnh: “Chính trị là đức. Chuyên môn, văn hoá là tài. Có tài mà không có đức là hỏng; đức phải có trước tài”[1, tr.239].

2.3. Giáo dục văn hoá, trình độ chuyên môn

Xuất phát từ yêu cầu, nhiệm vụ của công cuộc xây dựng đất nước, Hồ Chí Minh rất quan tâm đến việc giáo dục nâng cao trình độ văn hoá cho nhân dân. Người xác định con người mới không chỉ có tri thức và kỹ năng mà còn phải thấm nhuần tinh hoa, văn hoá dân tộc, bởi vì thông qua văn hoá nó sẽ đánh thức bản tính nhân văn sâu lắng của mỗi người. Do vậy quá trình xây dựng con người xã hội chủ nghĩa phải được thực hiện trên cơ sở nền tảng của một nền văn hoá mới, nền văn hoá xã hội chủ nghĩa, đó là nền văn hoá nhằm xây dựng và phát triển con người mới vừa “Hồng” vừa “Chuyên”. Trên cơ sở kế thừa truyền thống văn hoá dân tộc và tinh hoa nhân loại Người đã đưa ra khái niệm mới về văn hoá: “Vi lễ sinh tồn cũng như mục đích của cuộc sống, loài người mới sáng tạo và phát minh ra ngôn ngữ, chữ viết, đạo đức, pháp luật, khoa học tôn giáo, văn hoá, nghệ thuật, những công cụ cho sinh hoạt hàng ngày về ăn, mặc, ở

và các phương thức sử dụng. Toàn bộ những sáng tạo và phát minh đó chính là văn hoá. Văn hoá là sự tổng hợp của mọi phương thức sinh hoạt cùng với biểu hiện của nó mà loài người đã sản sinh ra nhằm thích ứng những nhu cầu đời sống và đòi hỏi sinh tồn”[5, tr.431]

Với quan niệm này Hồ Chí Minh đã chỉ rõ vai trò và tầm quan trọng của văn hoá. Vai trò của văn hoá là không chỉ gắn liền với sự phát triển kinh tế- xã hội mà còn vì nhu cầu được thưởng thức và sáng tạo của con người trong cuộc sống. Nhận thấy nền giáo dục của thực dân trước đây là một nền giáo dục muốn hướng con người Việt Nam quên hẳn đất nước mình, khiến cho có nhiều người “rất thông thuộc lịch sử, địa lý và các truyện thần thoại của nước Pháp, của Hy Lạp và La Mã. Nhưng khi hỏi đến các vị anh hùng là tổ tiên, ông cha mình, hỏi đến địa lý nước mình thì mù tịt”[14, tr.556] nên Hồ Chí Minh đã rất chú ý tới việc giáo dục truyền thống dân tộc. Người nhấn nhủ: “Dân ta phải biết sử ta” vì nếu không hiểu rõ lịch sử, đất nước, con người thì dễ rơi vào nguy cơ suy thoái, tự đánh mất cội rễ và nền tảng đời sống tinh thần của mình. Song song với việc giáo dục truyền thống văn hoá dân tộc, Người đã chỉ ra sự cần thiết phải nâng cao trình độ văn hóa cho nhân dân. Theo Người:

“Quốc dân Việt Nam!

Muốn giữ nền độc lập,

Muốn làm cho dân mạnh nước giàu,

Mọi người Việt Nam phải hiểu biết quyền lợi của mình, bổn phận của mình, phải có kiến thức mới để có thể tham gia vào công cuộc xây dựng nước nhà, và trước hết phải biết đọc, biết viết chữ quốc ngữ”[1, tr.19].

Người nhấn mạnh: “muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội thì phải có kinh tế và văn hoá” mà kinh tế muốn phát triển mạnh phải dựa trên nền tảng khoa học kỹ thuật phát triển vì “khoa học là tổng kết những kinh nghiệm đấu tranh giữa giai cấp bị bóc lột và giai cấp bóc lột và cuộc đấu tranh giữa con người với thiên nhiên”[13, tr.77]. Người chỉ rõ: “máy móc ngày càng tinh xảo, nếu không có trình độ văn hoá và kỹ thuật thì không thể điều khiển được. Trước đây làm việc theo lối thủ công nhưng bây giờ làm bằng máy móc tinh xảo cả nên việc học tập văn hoá, nâng cao trình độ kỹ thuật là rất cần thiết”[12, tr.50].

Nhận thấy tầm quan trọng của khoa học- kỹ thuật đối với sự phát triển của xã hội nên Hồ Chí Minh yêu cầu mọi người, mọi ngành đều phải tham gia công tác khoa học, kỹ thuật. Người yêu cầu: “Trên nền tảng giáo dục chính trị và lãnh đạo tư tưởng tốt, phải phấn đấu nâng cao chất lượng văn hoá và chuyên môn nhằm giải quyết các vấn đề do cách mạng nước ta đề ra và trong một thời gian không xa đạt được những đỉnh cao của khoa học và kỹ thuật”[14, tr.403].

Để nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ để xây dựng một nền khoa học kỹ thuật vững mạnh, Hồ Chí Minh đòi hỏi phải có đội ngũ trí thức chân chính. Theo Người: “Trí thức là hiểu biết. Trong thế giới chỉ có hai thứ hiểu biết: một là hiểu biết sự đấu tranh sinh sản, khoa học tự nhiên do đó mà ra. Hai là hiểu biết tranh đấu dân tộc và tranh đấu xã hội, khoa học xã hội do đó mà ra”[7, tr.235]. Cả khoa học tự nhiên và khoa học xã hội đều gắn liền với hoạt động sống của con người nên “trí thức đọc sách chưa phải trí thức hoàn toàn, muốn trở thành một người trí thức hoàn toàn phải đem cái trí thức đó áp dụng vào thực tế”[7, tr.325].

2.4. Giáo dục sức khỏe, rèn luyện thể chất và nâng cao trình độ thẩm mỹ cho mọi người.

Nhận thấy sự đầu độc của thực dân Pháp bằng rượu cồn và thuốc phiện đã làm suy nhược nòi giống dân tộc nên ngay sau cách mạng Tháng Tám, với cương vị là Chủ tịch nước, Hồ Chí Minh đã nhắc nhở cán bộ và các cơ quan chức năng bốn việc cần quan tâm; đó là: công tác phòng bệnh; công tác thể dục thể thao; công tác vệ sinh và công tác thực hiện đời sống mới. Người nhấn mạnh: “Giữ gìn dân chủ, xây dựng nước nhà, gây đời sống mới, việc gì cũng cần có sức khỏe mới làm thành công. Mỗi một người dân yếu ớt tức là cả nước yếu ớt, mỗi một người dân mạnh khỏe tức là cả nước mạnh khỏe”[6, tr.212]. Nếu đạo đức, tư tưởng, trình độ văn hoá khoa học kỹ thuật, tinh thần yêu lao động là những tài sản tinh thần quý báu của mỗi người thì sức khoẻ, theo Người là tiền đề quyết định làm ra những tài sản đó vì sức khoẻ là vốn quý nhất, là cội nguồn của hạnh phúc. Người kêu gọi: “luyện tập thể dục, bồi bổ sức khỏe là bổn phận của mỗi một người yêu nước”[4, tr.212] vì “khỏe mạnh thì mới có đủ sức để tham gia một cách dẻo dai, bền bỉ những công việc ích nước lợi dân”[10, tr.264]

Bên cạnh giáo dục thể chất, thông qua tư tưởng của mình, Hồ Chí Minh định hướng cho công tác giáo dục phải chú trọng bồi dưỡng thẩm mỹ để hướng dẫn nhân dân đạt đến cái đẹp trong cuộc sống. Người giải thích: “Mỹ dục: để phân biệt cái gì là đẹp, cái gì là không đẹp”[10, tr.74]; “Thiện nghĩa là tốt đẹp, vẻ vang. Trong xã hội không có gì tốt đẹp, vẻ vang bằng phục vụ cho lợi ích của nhân dân”[10, tr.276]. Người cũng nhận thấy trong mỗi con người nhiều hoặc ít không tránh khỏi có cái “ác” như: tự đại, tự kiêu, tự lợi vì thế giáo dục thẩm mỹ, cái thiện cần phải được trau dồi, nuôi dưỡng và thể hiện nó trong cuộc sống để cho “cái ác trong mình chúng ta ngày càng bớt, cái thiện ngày càng tăng”[3, tr.278], hơn nữa “muốn hoàn thành nhiệm vụ được tốt thì chúng ta phải học tập, chúng ta phải trau dồi tư tưởng, trau dồi nghệ thuật”[11, tr.325].

3. Tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò của giáo dục

Sinh thời, chủ tịch Hồ Chí Minh rất tâm huyết với quan điểm “vì lợi ích mười năm thì trồng cây, vì lợi ích trăm năm thì phải trồng người”[11, tr.222]. Trồng người là sự nghiệp của giáo dục. Sự nghiệp ấy, theo Hồ Chí Minh nó có thể cải tạo, thay đổi bản chất con người. Người viết:

“ Khi ngủ thì ai cũng lương thiện,
 Tỉnh dậy phân ra kẻ dữ hiền,
 Hiền dữ phải đâu là tính sẵn,
 Phần nhiều do giáo dục mà nên”[5, tr.383].

Giáo dục, theo Hồ Chí Minh không chỉ có vai trò trong việc dạy dỗ và cảm hóa con người mà nó còn là nhân tố quan trọng trong việc phát triển kinh tế, văn hoá. Theo Người: “kháng chiến thì cần nhiều cán bộ quân sự, bây giờ xây dựng kinh tế, không có cán bộ thì không làm được. Không có giáo dục, không có cán bộ thì cũng không nói gì đến kinh tế, văn hoá”[10, tr.184]. Như vậy, giáo dục chính là cơ sở cung cấp nguồn nhân lực cho công cuộc phát triển kinh tế và cải tạo xã hội. Với tầm quan trọng của giáo dục như vậy, Người nhấn mạnh: “kinh tế không phát triển thì giáo dục cũng không phát triển, giáo dục không phát triển thì không đủ cán bộ giúp cho kinh tế phát triển. Hai việc đó có liên quan mật thiết với nhau”[10, tr.137].

Từ những năm 20 của thế kỷ XX Hồ Chí Minh đã xác định được tầm quan trọng của giáo dục trong việc nâng cao trình độ, tinh thần yêu nước cho mọi người, và đứng trước mỗi yêu cầu của lịch sử Người luôn kêu gọi giáo dục phải chuyển hướng cho phù hợp với yêu cầu của cách mạng trong giai đoạn đó cả về mục tiêu, nội dung lẫn phương pháp. Ngay sau khi giành độc lập Hồ Chí Minh đã xác định: “chúng ta cần phải có một nền giáo dục kháng chiến và kiến quốc”[7, tr.462]. Khi quân và dân ta bước sang thế chủ động tiến công, Hồ Chí Minh nhận thức được khuynh hướng tất thắng của cách mạng Việt Nam nên Người đã chỉ ra mục đích và nhiệm vụ mới của giáo dục đó là đào tạo thế hệ trẻ làm chủ vận mệnh tương lai, thế hệ có trách nhiệm giữ vững độc lập dân tộc, Người nói: “trường học của chúng ta là trường học của chế độ dân chủ nhân dân, nhằm mục đích đào tạo những công dân và những cán bộ tốt, những người chủ tương lai tốt của nước nhà”[1, tr.90]. Chính sự gắn kết chặt chẽ này đã làm cho tư tưởng của Hồ Chí Minh về giáo dục mang tính khoa học sâu sắc. Tính khoa học trong tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục bao hàm tính lịch sử cụ thể, tính dân tộc và tính giai cấp. Giáo dục theo Người phải luôn luôn gắn liền với yêu cầu của cuộc sống và phải phục vụ đắc lực cho sự nghiệp cách mạng Việt Nam. Có thể nói, lúc nào và ở đâu, Hồ Chí Minh cũng luôn quan tâm đến việc phát triển một nền giáo dục mới vì giáo dục là “quốc sách hàng đầu” trong sự nghiệp cách mạng Việt Nam.

4. Kết luận

Mặc dù ra đời cách đây nhiều thập kỷ, nhưng tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục vẫn rất có ý nghĩa đối với sự nghiệp phát triển giáo dục của nước ta hiện nay. Chúng ta đã tìm thấy trong tư tưởng của Người những gợi ý để tháo gỡ các vướng mắc cụ thể về vai trò, nội dung của giáo dục. Những nội dung cơ bản về giáo dục của Hồ Chí Minh chủ yếu đề hướng tới việc xây dựng một nền giáo dục mới vì con người và cho con người, vì hạnh phúc ấm no, tự do của nhân dân. Đó là nền giáo dục nhằm đào tạo nên những con người đề phụng sự đoàn thể, giai cấp và nhân dân, phục vụ Tổ quốc và nhân loại, những con người hội đủ các yếu tố vừa “Hồng” vừa “Chuyên”. Người luôn nhấn mạnh vai trò của nền giáo dục mới là làm phát triển hoàn toàn những năng lực sẵn có người học giúp họ trở thành những công dân hữu ích cho xã hội. Tư tưởng đó của Người trở thành định hướng chủ đạo trong chiến lược phát triển nguồn lực con người của cách mạng Việt Nam khi xác định vai trò của giáo dục là đào tạo những người kế tục sự nghiệp cách mạng to lớn của Đảng và nhân dân ta.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đào Thanh Hải (sưu tầm và tuyển chọn) (2006), *Tư Tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục*, Lao Động, Hà Nội.
2. Phạm Duy Hiền (2007), *Bằng chứng và lý giải*, Trẻ, Tp. Hồ Chí Minh.
3. Bùi Minh Hiền (2004), *Lịch sử giáo dục Việt Nam*, Đại học Sư phạm, Hà Nội.
4. Hồ Chí Minh (2000), *Toàn tập, Tập 2*, Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
5. Hồ Chí Minh (2000), *Toàn tập, Tập 3*, Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
6. Hồ Chí Minh (2000), *Toàn tập, Tập 4*, Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
7. Hồ Chí Minh (2000), *Toàn tập, Tập 5*, Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
8. Hồ Chí Minh (2000), *Toàn tập, Tập 6*, Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
9. Hồ Chí Minh (2000), *Toàn tập, Tập 7*, Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
10. Hồ Chí Minh (2000), *Toàn tập, Tập 8*, Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
11. Hồ Chí Minh (2000), *Toàn tập, Tập 9*, Chính trị Quốc gia, Hà Nội.

12. Hồ Chí Minh (2000), *Toàn tập, Tập 10*, Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
13. Hồ Chí Minh (2000), *Toàn tập, Tập 11*, Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
14. Hồ Chí Minh (2000), *Toàn tập, Tập 12*, Chính trị Quốc gia, Hà Nội.